

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość R Z E S Z Ó W
1. Nazwa UKŁAD PRZESTRZENNY PLACU FARNEGO I SKWERU LISA-KULI W RZESZOWIE		2. Czas powstania XIV w. – 1992 r.	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym Podkład: OpenStreetMap			4. Adres pl. Farny ul. Matejki ul. Kopernika 5. Przynależność administracyjna województwo podkarpackie powiat Rzeszów gmina Rzeszów 6. Formy ochrony Na terenie układu znajdują się zabytki indywidualnie wpisane do rejestru zabytków. Część układu znajduje się również w granicach wpisanego do rejestru zabytków Zespołu zabytkowego w Rzeszowie (zgodnie z załącznikiem graficznym do decyzji A-325 z dn. 30.01.1969 r.). Na obszarze mogą obowiązywać ustalenia ochrony zawarte w decyzjach o warunkach zabudowy i lokalizacyjnych.

Jeszcze w 1762 r. niemal cały obszar dzisiejszego Placu Farnego zajmowały zabudowania plebańskie. Szlak z Krakowa, prowadzący do Rynku, miał w tym miejscu przebieg dzisiejszą ul. Matejki, przedłużoną do ul. Sokoła. Plac powstał przed 1842 r. (na mapie z tego właśnie roku zabudowań plebańskich już nie było, a droga zmieniła przebieg na zbliżony do obecnego). Na pn.-wsch. od drogi znajdowała się skarpa opadająca do Mikośki. Ten stan utrzymywał się do lat 20. XX w., gdy Mikośka została zasklepiona. W czasie budowy Pomnika Leopolda Lisa-Kuli w 1932 r. cały obszar poniżej Pomnika został zaaranżowany na zamknięty plac (nieskomunikowany jeszcze z ul. Grunwaldzką) i „przyporządkowany” pomnikowi. Pomnik odsłonięto w 1932 r. w obecności Prezydenta Ignacego Mościckiego. Autorem Pomnika był prof. Edward Wittig. Przy Pomniku Lisa-Kuli odbywała się większość uroczystości i defilad. Pomnik został zdemontowany przez Niemców w 1940 r. W 1992 r. Pomnik odbudowano w miejscu i formie sprzed zniszczenia (autorzy: Janusz Wilczyński i Bogusz Salwiński). Pomnik jest ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa.

Obudowę placu stanowią cenne zabytki, przede wszystkim kościół farny pw. św. Stanisława i św. Wojciecha stanowiący wraz z dzwonnica (A-548, dec. z dn. 13.05.1994 r.) dominantę placu, budynek plebanii (A-159, dec. z dn. 30.05.2006 r.) oraz kamienice przy ul. Matejki 18 (A-1000, dec. z dn. 14.06.1988 r.) i ul. Sokoła 2 (A-159, dec. z dn. 30.05.2006 r.). Ścianę szczytową tej ostatniej zdobi widok Rzeszowa z „Planu Wiedemanna”, wykonany w 2004 r. z okazji 650-lecia miasta. Bezpośrednio przy niej znajduje się zabytkowa trafika (A-999, dec. z dn. 27.03.1992 r.). Południową część obszaru stanowi niska zieleń urządzona.

Ukształtowanie placu Farnego jest świadectwem wielowiekowego rozwoju urbanistycznego miasta. W historycznej tkance Rzeszowa stanowi cenną strukturę przestrzenną o znaczącej funkcji komunikacyjnej i reprezentacyjnej. Układ przestrzenny, jako zabytek, jest nośnikiem wartości historycznych, artystycznych i naukowych.

Dzisiejsza aranżacja tego obszaru jest w stosunku do pierwotnej nieco zmieniona. Zasadniczą modyfikacją była likwidacja placu i uczynienia z niego części ulicy Kopernika. Pozostała część placu użytkowana jest jako parking. Plac pełni swoją rolę wyłącznie w trakcie organizowanych uroczystości.

Postulaty konserwatorskie:

- ograniczenie ruchu samochodowego oraz zmiana funkcji parkingowej placu Farnego;
- utrzymanie istniejącej zieleni;
- niedopuszczalna nowa zabudowa kubaturowa;
- ekspozycja obiektów zabytkowych;
- konsultowanie zamiarów inwestycyjnych przy obiektach historycznych oraz nowych inwestycjach w obrębie wyznaczonych granic z Delegaturą Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Rzeszowie.

Z uwagi na położenie układu na obszarze ewidencjonowanego stanowiska archeologicznego Rzeszów 17 (103-76/56) w działaniach inwestycyjnych należy uwzględnić ochronę archeologiczną.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Biuro Miejskiego Konserwatora
Zabytków, październik 2021 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego
konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków